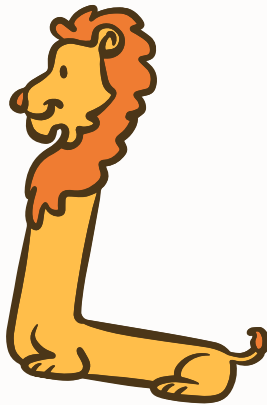
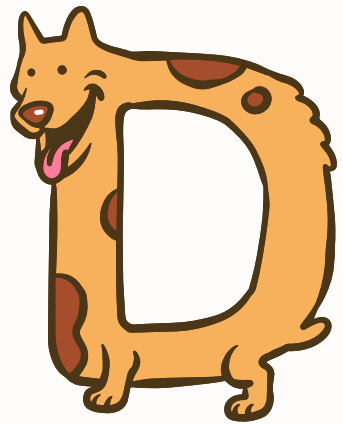
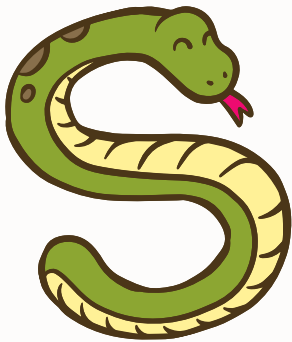
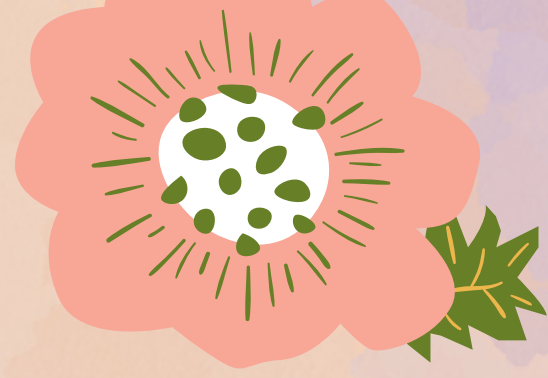

Kielen kehitystä tukeva vinkkivihko

ALKUSANAT

Hei!

Tervetuloa alan ammattilaiset ja varhaiskasvattajat kielen kehityksen tukevien menetelmien vinkkivihkosen pariin. Olen tehnyt tämän vinkkivihon osana sosionomin (AMK) opinnäytetyötäni, jonka tarkoitus on antaa vinkkejä eri menetelmistä ja harjoituksista, joilla voi tukea 3–5-vuotiaiden lasten kielen- ja puheenkehitystä. Vinkkivihosta löytyy ne menetelmät, joita olen itse käyttänyt opinnäytetyön kehittämistoiminnassa lasten toimintatuokioissa. Jokaiselle harjoitukselle löytyy oma selostuksensa, tavoite ja lähde. Harjoituksiksi ja menetelmiksi toimintatuokioihin valitsin sellaisia, joilla oli tutkittu vaikutus kielen- ja puheen edistymisen ja kehittymisen kannalta. Osittain käytin myös sellaisia menetelmiä, jotka kehittivät myös muita kielen osa-alueita, kuten kognitiivisia kykyjä. Esimerkiksi hahmottamis- ja järjestelytehtäviä. Näin halusin, että myös kielelliseen hahmottamiseen tulee harjoitusta. Näiden lisäksi vihosta löytyy nettilinkkejä eri harjoituksiin ja materiaaleihin, joista saa hyviä vinkkejä kielen ja vuorovaikutuksen kehittämiseksi. Lisäsin vielä loppuun vielä hyvän vuorovaikutuksen huoneentaulun, jonka voi halutessaan tulostaa.

Näiden menetelmien, vinkkien ja tietojen avulla haluan, että löydätte juuri oikeanlaisia menetelmiä ja tukia lapsen kielen kehityksen tueksi!

LAURA TUOMIRANTA
varhaiskasvatuksen sosionomi
Seinäjoella 30.12.2023

Sisältö

1. Ohjauskerta 1: Tutustutaan ja tullaan tutuksi.....	3
2. Ohjauskerta 2: Minä leikin	5
3. Ohjauskerta 3: Kaveritaidot.....	6
4. Ohjauskerta 4: Uuteen kaveriin tutustuminen.....	7
5. Ohjauskerta 5: Eläimellistä menoa.....	8
6. Vinkkejä ja materiaalia.....	9
7. Huoneentaulu.....	11

LÄHTEET

1 OHJAUSKERTA 1: TUTUSTUTAAN JA TULLAAN TUTUKSI

1.Ohjauskerta oli yksilökerta, johon osallistui 2 lasta. Kerralla harjoittelimme suujumppaa, teimme vokaaliharjoituksia ja harjoittelimme kerrontaa.

Ensimmäinen lapsi:

HARJOITUS 1

Kuvan piirtäminen (Seinäjoen Punaisen Ristin oppimateriaalit, i.a.)

Tavoite: Kerronnallisten taitojen vahvistaminen

Ohje: Ota paperia ja kerro lapselle piirtää kuva asioista tai asiasta, joista hän tykkää, joissa on hyvä tai joku oma vahvuus ja anna hänen kertoa lopuksi siitä.

HARJOITUS 2.

Artikulaatioharjoitus ja suujumppa (Rouvinen, 2018, s. 10).

Tavoite: Sanan ja lauseen toistaminen, kuullun toistaminen ja tavurytmien harjoittelu

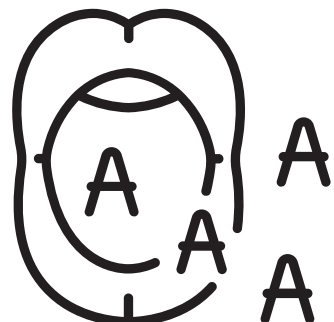
Ohje: Tulosta Sara Rouvisen artikulaatioharjoitus ja tee sen jälkeen lapsen kanssa yhdessä suujumppaa. Tehkää suujumppaa eri tahdeissa ja toistakaa asioita ja lauseita, kuten ”vesi hiisi sihi sihi hississä”.

HARJOITUS 3.

Kuvan piirtäminen ohjeiden mukaan (Värinautit, i.a.)

Tavoite: Ohjeiden ymmärtäminen, muistin kehittäminen ja kuullun ymmärtäminen

Ohje: Anna lapselle tyhjä paperi, johon hän saa piirtää ohjeistuksen mukaan eri asioita.

TOINEN LAPSI:

HARJOITUS 1.

Kuvan piirtäminen (SPR oppimateriaalit, i.a.)

Tavoite: Kerronnallisten taitojen vahvistaminen

Ohje: Ota paperia ja anna lapsen piirtää paperille kuva asioista tai asiasta, joista tykkää, joissa on hyvä tai joku oma vahvuus ja kertoa siitä.

HARJOITUS 2

Vokaalien ääntäminen kuvista (Papunet, 2018)

Tavoite: Vokaalinen harjoittaminen ja asioiden nimeäminen kuvista

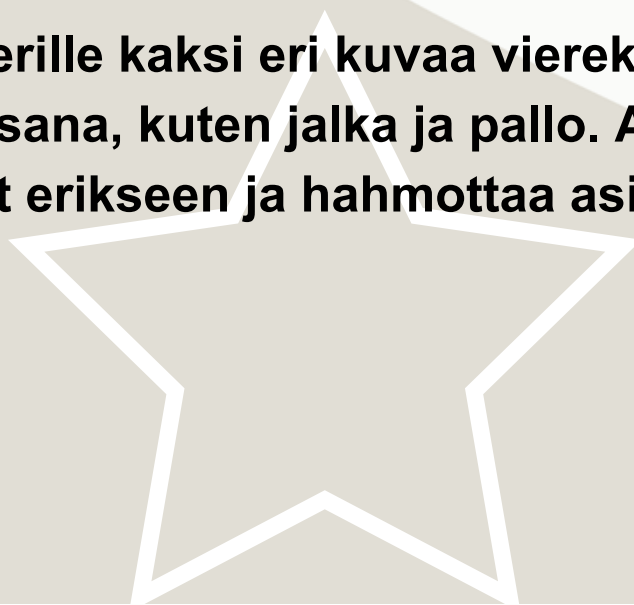
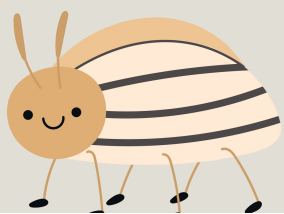
Ohje: Tulosta vokaaleilla alkavia kuvia, kuten aasi, etana, ilmapallo, ötökkä, ja anna lapsen nimetä näitä kuvia.

HARJOITUS 3.

Yhdyssanatehtävä kuvista (Freeed, 2023)

Tavoite: Kielellisen päättelyn harjoittaminen

Ohje: Tulosta paperille kaksi eri kuvaa vierekkäin, joista muodostuu yhdyssana, kuten jalka ja pallo. Anna lapsen nimetä kuvan asiat erikseen ja hahmottaa asia yhdyssanaksi.

2.Ohjauskerta oli ryhmätoimintakerta, johon lapset osallistuivat yhdessä. Ryhmäkerran tarkoituksena oli yhdessä oppiminen ja jakaminen.

Harjoitus 1.

Siinan TaikaStudio - Metrolla mummolaan -laululeikki (YouTube, 2016)

Tavoite: Motoriikan harjoittaminen, kehonosien hahmottaminen, sanojen oppimien ja kuullun toistaminen

Ohje: Laita tietokoneelta Siinan Taikastudion - Metrolla mummolaan -laululeikki soimaan ja anna lapsen liikkua ja laulaa sen tahdissa.

Harjoitus 2:

Kapteeni käskee -leikki (Mannerheimin lastensuojeluliitto, i.a.)

Tavoite: Ohjeiden ymmärtäminen ja noudattaminen ja mielikuvituksen käyttäminen

Ohje: Ole leikissä ”kapteenina” ja keksi mahdollisimman hauskoja tehtäviä lapsille, kuten tee x-hyppyjä, kurkotelle varpasiin tai mene selälleen.

Harjoitus 3.

Twister -leikki (Mannerheimin lastensuojeluliitto, i.a.)

Tavoite: Muotojen hahmottaminen, ohjeiden ymmärtäminen, värien tunnistaminen ja kehonosien hahmottaminen

Ohje: Toteuta leikki Twister- leikin tapaan niin, että laita eri värisiä ja erilaisia muotoja lattialle ja käske lapsia panemaan tietyn ruumiinosa tietylle värille ja muodolle.

Harjoitus 4.

Fröbelin Palikat - Leijonan metsästys -laululeikki (YouTube, 2020).

Tavoite: Motoriikan harjoittaminen, kehonosien hahmottaminen, sanojen oppimien ja kuullun toistaminen

Ohje: Laita tietokoneelta Metrolla mummolaan- laululeikki soimaan ja anna lapsen tai lasten tanssia ja liikkua sen tahdissa.

3. Ohjauskerta oli myös ryhmätoimintakerta, johon lapset osallistuivat yhdessä. Ryhmäkerran tarkoituksena oli yhdessä oppiminen, keskusteleminen ja mielipiteiden jakaminen

Kaveritaidoista keskusteleminen (Seinäjoen Punaisen Ristin oppimateriaalit, i.a.)

Tavoite: Keskusteleminen ja oman mielipiteen sanominen

Ohje: Näytä ”Tutustutaan Muumipeikon kavereihin” ja ”Mitä kaveruus on?” -videot Seinäjoen Punaisen Ristin oppimateriaaleista ja esitä niiden pohjalta kysymyksiä lapselle, kuten ”Mitä kaveritaidoilla tarkoitetaan?” ja ”Minkälainen on hyvä kaveri?”

Tilannekuvista keskustelu (Seinäjoen Punaisen Ristin oppimateriaalit, i.a.)

Tavoite: Kuvista ja tilanteista kertominen ja keskusteleminen ja mielikuvituksen käyttäminen

Ohje: Näytä erilaisia tilannekuvia Seinäjoen Punaisen Ristin kaveritaitoja materiaalista ja anna lapsien miettiä, miten hyvä kaveri toimii muun muassa erimielisyystilanteessa tai toisen pahoittaessa mielen.

Kaveritaitopeli (Värinautit, i.a.).

Tavoite: Kerrontataitojen vahvistaminen

Ohje: Tulosta kaveritaitopeli Värinautit -sivulta ja pelaa sitä lasten kanssa.

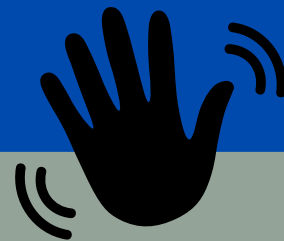
Harjoitus 1.

Harjoitus 2.

Harjoitus 3.

4 OHJAUSKERTA 4: UUTEEN KAVERIIN TUTUSTUMINEN

7

4. Ohjauskerta oli myös ryhmäkerta, jolloin harjoittelimme tarinankerrontaa ja luimme satua. Kaikki kolme lasta osallistuivat kerralle.

Harjoitus 1

Tarinankerronta (Lasten kulttuuri, 2017).

Tavoite: Kerrontataitojen vahvistaminen, mielikuvituksen ja muistin kehittäminen ja ajattelun ja ilmaisutaitojen kehittäminen

Ohje: Ota joku asia lorupussiksi ja laita sinne eri esineitä tai leluja, mitä keksit. Laita lapset nostamaan lorupussista esineitä vuorollaan ja anna heidän keksiä ja jatkaa tarinaa nostamansa esineen avulla.

Harjoitus 2.

Tarinan lukeminen (Värinautit, i.a.)

Tavoite: Sanavaraston-, mielikuvituksen- ja kielellisen muistin kehittäminen ja puheen ja kuvien ymmärtäminen

Ohje: Hae kiva ja mielenkiintoinen kirja, joka sisältää kysymyksiä. Kysy lapsilta tarinan edetessä kirjan aukemalla olevia kysymyksiä.

OHJAUSKERTA 5: ELÄIMELLISTÄ MENOA

8

6. Ohjauskerta oli yksilökerta, johon osallistui 1 lapsi. Tehtävinä oli muun muassa eri eläinten äänien tunnistaminen ja eläinpantomiimi

Harjoitus 1

Eläinpantomiimi (Mannerheimin lastensuojeluliitto, i.a.)

Tavoite: Ohjeiden mukaan toimiminen, mielikuvituksen kehittäminen, kuvasta hahmottaminen

Ohje: Toteuta leikki Aliaksen tapaan esimerkiksi Pedapuun oppimisen tukemisen hauskoilla ja leikkisillä eläinjumppakorteilla.

Harjoitus 2.

Eläimien äänien kuunteleminen (YouTube, 2020)

Tavoite: Äännetietoisuuden harjoittelu, äänteiden opettelu ja tunnistaminen ja kuullun hahmottaminen

Ohje: Laita YouTubesta soimaan Guess the animal sound Gamen -visailu, jossa lapsen pitää arvata ja tunnistaa eri eläinten ääniä.

Harjoitus 3.

Artikulaatioharjoitus ja suujumppa (Karhunen & Mattila, 2019)

Tavoite: Kielenasentojen oivaltaminen, kasvojen ja suun alueen paikantaminen ja suun motoriikan harjoittaminen

Ohje: Käytä harjoitukseen esimerkiksi Krista Karhusen ja Mea Mattilan Kielijumppaa -materiaalipaketin apina eläinaiheista -harjoitusta suujumppaan.

Harjoitus 4.

Järjestystehtävä (Moped, i.a.)

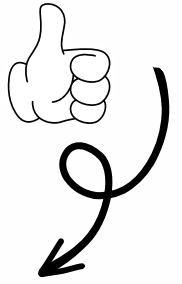
Tavoite: Tarkkaavaisuuden kehittäminen, oppiminen ja ajattelu ja (kieellinen) hahmottaminen

Ohje: Tulosta Moped -sivustolta eläinjärjestystehtävä ja laita lapsi laittamaan ne koko- ja pituusjärjestykseen.

6 VINKKEJÄ JA MATERIAALEJA

Psst! Katso nämä 9
vinkit

HARJOITUKSIA, VINKKEJÄ JA OPPIMIS- JA OHEISMATERIAALEJA

Aivoliitto (2023) - Materiaalit ja vinkit arkeen

<https://www.aivoliitto.fi/kommunikaatiokeskus/kehityksellinenkielihairio/ajankohtaiset-vinkit/> (materiaaleista löytyy toiminta- ja kuvatauluja sekä suujumppakortteja)

Anne Wiman (2022) - Lapsi oppii

<https://holvi.com/shop/PGKkw9/>

Laura Huhtinen-Hildén ja Minna Lamppu (2018) - Odottamattomia aarteita: Ilmaisua, leikillisyyttä ja luovaa toimintaa ryhmässä

[Odottamattomia aarteita \(theseus.fi\)](https://theseus.fi)

Kielinappu (2023) - Videot

<https://www.kielinappu.fi/videot> (videoita ja materiaalia. Sopii myös maahanmuuttaja- ja monikielisille lapsille)

Lasten Keskus (2023) - Kasvattajan tueksi

<https://lastenkeskus.fi/kasvattajan-tueksi/> (apumateriaaleja ja kirjasarjoja)

Leikiten (i.a.) - Vihreä kirkas paketti

<https://leikiten.fi/tuote/vihrea-kirkas-paketti/> (vinkkejä muun muassa ääntämiseen ja suujumppaan)

Nettimuskari (i.a.) - Nettimuskari

<http://www.nettimuskari.fi/>

Satuhieronta (2022) - Satuhierontoja

[Satuhieronta rentouttaa ja vahvistaa lapsen turvallisuuden kokemusta - Satuhieronta™](#)

Viitotturakkaus (2023) - Puhe ja toimintataulut

<https://viitotturakkaus.fi/product-category/kommunikaation-tuki/kuvitettu-toiminta/>

Yle (2022) - Pikku kakkosen kommunikaatiokortit

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/05/31/pikku-kakkosen-kommunikaatiokortit>

Tietoa oppimisesta

Lisää vinkkejä

10

Laura Korhonen (2021) - Kasvu ja kehitys eri-ikäkausina
<https://www.terveyskirjasto.fi/pla00018>

Mieli (2022) - Vuorovaikutustaitoja voi oppia
<https://mieli.fi/vahvista-mielenterveyttasi/ihmissuhteet-ja-vuorovaikutus/vuorovaikutustaitoja-voi-oppia/>

Niilo Mäki Instituutti (2023) - Tietoa oppimisesta ja oppimisvaikeuksista
<https://www.nmi.fi/niilo-maki-instituutti/tietoa-oppimisesta-ja-oppimisvaikeuksista/>

Oppi ja ilo (2022) - Lapsi oppii leikkien
<https://www.oppijailo.fi/verkkokauppa/lapsi-oppii-leikkien>

Äänisatuja ja podcasteja

Iltasatu (2023) - Kaikki sadut
<https://iltasatu.org/sadut/>

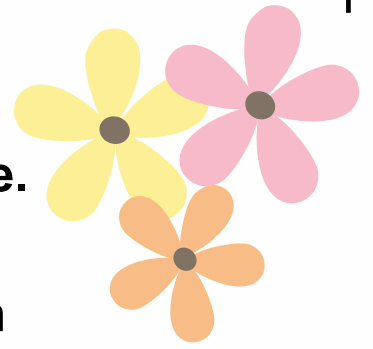
RadioPlay (i.a.) - Lasten sadut
<https://radioplay.fi/podcast/lasten-sadut/>

Yle Areena (i.a.) - Lapset
<https://areena.yle.fi/podcastit/ohjelmat/lapset>

7 HUONEENTAULU

11

**Huoneentaulun voi tulostaa ja laittaa seinälle.
Huoneentaulu on muistutuksena
varhaiskasvattajille hyvän vuorovaikutuksen
asioista.**

Hyvän vuorovaikutuksen muistilista

Hymyile paljon ja käytä eleitä ja kehonkieltä

Muista olla läsnä oleva ja antaa aikaa vuorovaikutukselle

Panosta laadukkaisiin menetelmiin

Kuuntele, kehu ja anna positiivista palautetta

Keskity hyvään ja näe, kuule ja huomioin lasten
tarpeet

(Wiman, 2022, s. 381, muokattu)

Esko tehtävät. (i.a.) *Esiopetuksesta kouluun.*

www.moped.fi/materiaali/esko/esko.pdf

Freeed. (4.6.2023). *Yhdyssanat.*

<https://www.freeed.com/articles/4615/yhdyssanat>

Fröbelin Palikat. (24.9.2020). *Leijonan Metsästys [video].*

YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=LlvQ3XwW2YU>

Karhunen, K., & Mattila, M. (2019). *Kielijumppaa: Kielen kehityksen havainnointia ja vinkkejä kielen kehityksen tukemiseen.* [AMK-opinnäytetyö, Turun ammattikorkeakoulu]. Theseus.

[Materiaalipaketti Karhunen Krista Mattila Mea.pdf.pdf \(theseus.fi\)](#)

Lastenkulttuuri. (2017). *Yhdessä kerrottua: Yhteisiä taidepajoja lapsille ja ikäihmisille.* [YHDESSAKERROTTUA_opas-1.pdf \(lastenkulttuuri.fi\)](#)

Luelapselle. (i.a.) *Kirjavinkkejä.* <https://luelapselle.fi/kirjavinkki/>

Mannerheimiin lastensuojeluliitto (MLL). (i.a.). *Kapteeni käskee.*

<https://www.leikkipankki.fi/Leikit/Tiedot/497>

Mannerheimin lastensuojeluliitto (MLL). (i.a.). *Eläinpantomiiimi*.

<https://www.leikkipankki.fi/Leikit/Tiedot/827>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL). (i.a.). *Värissi*.

<https://www.leikkipankki.fi/Leikit/Tiedot/1128>

Mister Teach. (21.4.2020). *Guess the Animal Sound Game [video]*. YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=nnaqymgi3el>

Papunet.net. (27.01.2023). *Kuvapankki*.

<https://papunet.net/materiaalia/kuvapankki/>

Rouvinen, S. (2018). *Äänenkäytön koulutusmateriaali*. Mytalentia.

<https://www.mytalentia.fi/wp-content/uploads/2018/03/nenkäytön-koulutus-materiaali.pdf>

Seinäjoen Punainen Risti (SPR). (i.a.). *Itsetuntemus*.

<https://www.sproppimateriaalit.fi/web/site-474591/state-jurdeojgircytr/page-474657>

Seinäjoen Punainen Risti (SPR). (i.a.). *Kaveritaitoja muumien tapaan*.

<https://www.sproppimateriaalit.fi/web/site-474591/state-jurdeojgircytr/front-page>

Siinan TaikaStudio. (6.6.2016). *Matkalla mummolaan [video]*.

YouTube. [Siinan TaikaStudio, Metrolla mummolaan. Leikki11 - YouTube](#)

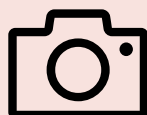
Viitotturakkaus. (2023). *Puhe ja toimintataulut*.

<https://viitotturakkaus.fi/product-category/kommunikaation-tuki/kuvitettu-toiminta/>

Värinautit. (i.a.). *Kaveritaitopeli*. [varinautit_kaveritaitopeli.pdf](#)

Värinautit. (i.a.). *Piirtäminen*. [Piirtäminen - Värinautit \(varinautit.fi\)](#)

Wiman, A. (2022). *Hyvinvoiva lapsi oppii*. Annele Wiman.

Vinkkivihon kuvat: Canvasta

LOPUKSI

Mukavia ja hauskoja hetkiä lapsen kielen- ja puheen tukemiseen.

KIITOS!

